

TORRLÄGG TRÄSKET? SVENSKA FOLKETS INSTÄLLNING TILL LOBBYISM OCH POLITISK PÅVERKAN

FELIX CASSEL, TILDA EKSTRÖM OCH PATRIK ÖHBERG

Sammanfattning

Pengar, politik och påverkan hör ihop. Från tidiga former av partifinansiering till dagens professionaliserade lobbyverksamhet har relationen mellan ekonomiska intressen och politiskt beslutsfattande ständigt varit närvarande och omstridd. I dag sker påverkan sällan genom direkta transaktioner, utan genom mer institutionaliserade och ofta mindre synliga kontakter mellan politiker, näringsliv och olika typer av påverkansaktörer. I detta kapitel analyserar vi svenska folkets och politikernas syn på lobbyism, svängdörrar och politiska intressekonflikter. Resultaten från SOM-undersökningen 2025 visar att en tydlig majoritet uppfattar det som problematiskt att politiker efter avslutade uppdrag börjar arbeta för aktörer som vill påverka politiska beslut. Stödet är också brett för reformer som syftar till att öka transparensen, såsom lobbyregister, begränsade kontakter mellan politiker och lobbyister samt förbud mot aktieinnehav för riksdagsledamöter. Samtidigt är stödet svagare kring mer långtgående reformer, som en nedskärningsmyndighet. Ett centralt resultat är att dessa frågor präglas av låg polarisering; skillnaderna mellan grupper och partisympatier är små. Däremot finns tydliga skillnader mellan väljare och politiker, särskilt i synen på aktieförbud. Sammantaget visar kapitlet att det finns en utbredd skepsis mot otydliga gränser mellan politik och särintressen, men också att frågorna ännu inte är fullt politiserade. Just därför rymmer de en betydande potential för politisk mobilisering.

En månad före riksdagsvalet tvingades Sveriges statsminister avgå på grund av att denne ljugit om att han tagit emot ekonomiska gåvor från en industrimagnat. Året var 1932. Statsministern hette Carl Gustaf Ekman och pengarna kom från Ivar Kreuger. Egentligen var det inte pengarna som fällde Ekman – de flesta partier fick pengar av Kreuger – det var lögnen. Ekman hade brustit i transparens (Ohlsson, 2012).

Relationer mellan politiska beslutsfattare och ekonomiska intressen har funnits i olika former genom historien, men hur dessa relationer organiseras och regleras har förändrats över tid. I samtida demokratier tar de sig sällan uttryck i direkta transaktioner, utan snarare i mer institutionellt inbäddade och professionaliserade kontakter mellan politik, näringsliv och olika former av påverkansaktörer (Svallfors m.fl., 2015).

Under 2000-talet har medial uppmärksamhet vid flera tillfällen riktats mot just dessa kontakter, inte minst i form av så kallade svängdörrar mellan politik, näringsliv och påverkansbranschen. Ett välkänt exempel är när dåvarande näringsminister Björn Rosengren 2002 lämnade politiken för en roll inom Stenbecksfären, där hans insyn i och kunskaper om telemarknaden bedömdes som värdefulla (Allern & Pollack, 2018). Det röntes därtill uppmärksamhet när Göran Persson kort efter sin avgång som statsminister 2006 blev rådgivare på PR-byrån JKL (Svenska Dagbladet, 2007). Ett nyligen uppmärksammat exempel är tidigare utrikesminister Tobias Billströms nya arbete för en drömar-startup (Affärsvärlden, 2025). Senare granskningar visar att övergångar av detta slag inte är ovanliga, och att även tidigare statsministrarna Fredrik Reinfeldt och Stefan Löfven tagit roller inom konsult- och påverkansverksamhet efter sina uppdrag (Klenell, 2024).

Liknande frågor har aktualiserats i samband med rekryteringar till Regeringskansliet. Efter regeringsskiftet 2022 hade en betydande andel av de tillträdande statssekreterarna bakgrund inom PR-byråer, intresseorganisationer och tanke-smedjor (Dagens Nyheter, 2022). Utvecklingen har bidragit till en diskussion om karensregler och om hur gränsen mellan offentlig maktutövning och privata intressen bör dras. För statsråd och statssekreterare finns i dag ett regelverk som i vissa fall innebär karens eller ämnesrestriktioner efter avslutat uppdrag (lagen (2018:676) om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet), medan motsvarande regler i stor utsträckning saknas för andra politiska befattningar. Detta har bland annat kritiserats av Europarådets organ för korruptionsbekämpning (Council of Europe, 2025).

Internationellt har olika former av transparensregler etablerats. EU har exempelvis infört ett omfattande öppenhetsregister för aktörer som försöker påverka unionens beslutsprocesser (EUR-Lex, u.å.), och i Norden har Finland nyligen infört ett nationellt lobbyregister (Avoimuusrekisteri, u.å.). I Sverige har frågan utretts under senare år, och ett förslag om ett svenskt lobbyregister presenterades av en parlamentarisk kommitté under ledning av särskilde utredaren Mats Melin i maj 2025 (Dagens Nyheter, 2025). Förslaget har dock mött kritik från delar av påverkansbranschen, som lyft fram risken för ökad administrativ börda och försämrade möjligheter att delta i det politiska samtalet (Resumé, 2025). Regeringen överlämnade i mars 2026 en lagrådsremiss med förslag på lagändringar som ska öka insynen i hur politiska partier finansierar sin verksamhet och hur lobbyister påverkar politiska beslut, och lade i april samma år fram en proposition i frågan (Regeringen, 2026; Prop. 2025/26:258).

Samtidigt knyter frågor om svängdörrar och intressekonflikter an till en bredare diskussion om statens roll, omfattning och effektivitet. I den svenska debatten har detta bland annat kommit till uttryck i krav på att minska regelbördan och effektivisera statsförvaltningen (Regeringen, 2023a; Svenska Dagbladet, 2026). Ett exempel är förslaget om att inrätta en särskild myndighet med uppdrag att kraftigt skära ner i offentlig sektor (DOGE). Reformidéer av detta slag skiljer sig

från mer avgränsade transparens- och regleringsåtgärder. Medan åtgärder som syftar till ökad insyn direkt riktar in sig på relationen mellan politik och organiserade intressen, innebär förslag om nedskärningar av offentlig sektor mer genomgripande förändringar av statens omfattning och funktionssätt. Sådana förslag kan därför förväntas vara mer svårbedömda och mindre etablerade i opinionen.

Sammantaget pekar dessa utvecklingslinjer på hur relationen mellan politik och organiserade intressen kommer att uppmärksammas i den offentliga debatten. Det handlar inte enbart om enskilda fall av övergångar eller intressekonflikter, utan om mer grundläggande frågor om transparens, ansvar och legitimitet i det politiska systemet. En central fråga är därmed i vilken utsträckning uppfattningar kring dessa frågor präglas av polarisering eller enighet i väljarkåren, samt om svenskarnas uppfattningar skiljer sig från förtroendevaldas. Samtidigt saknas det fortfarande systematisk kunskap om hur dessa frågor uppfattas bland väljare och valda.

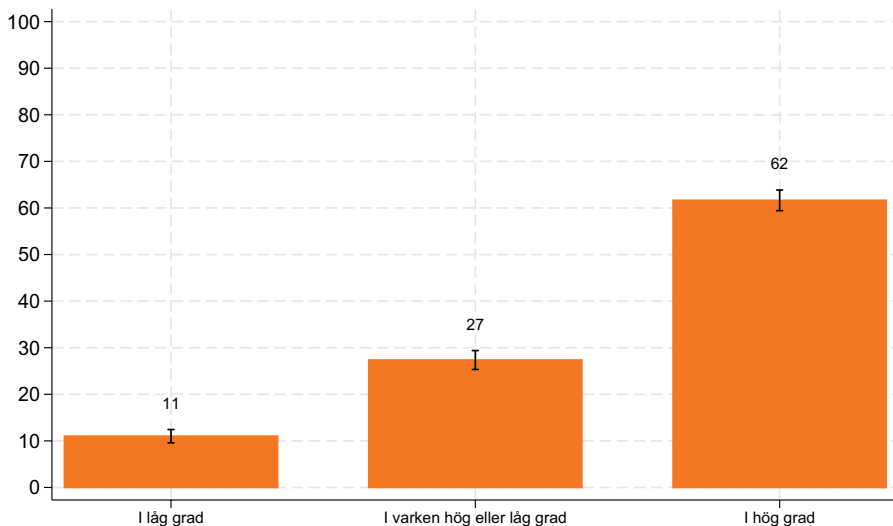
Syftet med detta kapitel är därför att analysera svenska folkets inställning till lobbyism, svängdörrar och relaterade frågor om politisk påverkan och intressekonflikter. Med hjälp av den nationella SOM-undersökningen 2025 undersöker vi dels hur kontakter och svängdörrar mellan politik och organiserade intressen uppfattas, dels stödet för konkreta reformförslag som syftar till att öka transparensen och begränsa intressekonflikter. Vidare analyseras hur dessa uppfattningar varierar mellan olika demografiska och politiska grupper, samt hur svenskarnas inställning förhåller sig till motsvarande uppfattningar bland politiska företrädare, som besvarat samma frågor inom ramen för Politikerpanelen¹ vid Göteborgs universitet.

Synen på svängdörrar mellan politik och påverkansbransch

Vi börjar med att studera synen på svängdörrar mellan politik och påverkansbransch, vilket är en av de mest uppmärksammade formerna av kontakter mellan politiska beslutsfattare och organiserade intressen. När svenskarna tillfrågas om hur de ser på att politiker börjar arbeta hos påverkansaktörer framträder en tydlig bild (se figur 1). En majoritet (62 procent) anser att det i hög grad är problematiskt att politiker efter avslutat uppdrag tar anställning hos aktörer som vill påverka politiska beslut. Endast 11 procent anser att det i låg grad är problematiskt, medan 27 procent anser att det i varken hög eller låg grad är problematiskt.

Resultatet pekar på att risken för intressekonflikter och bristande integritet i gränslandet mellan offentlig maktutövning och privata intressen anses vara problematiska av en tydlig majoritet av svenskarna. Den ökade rörligheten mellan politiken och lobby- och PR-branschen möts därmed av en tydlig skepsis bland svenska folket.

Figur 1 Uppfattningar om hur problematiskt det är att politiker börjar arbeta hos påverkansaktörer, 2025 (procent)

Kommentar: Frågan löd *I vilken grad anser du att det är problematiskt att politiker börjar arbeta hos externa aktörer som vill påverka politiska beslut, exempelvis PR- eller public affairs-byråer?*. Svarsalternativen löd *I mycket hög grad*, *I ganska hög grad*, *I varken hög eller låg grad*, *I ganska låg grad* och *I mycket låg grad*. I figuren har *I mycket hög grad* och *I ganska hög grad* slagits ihop till kategorin *I hög grad* och likaså för *I ganska låg grad* och *I mycket låg grad* till kategorin *I låg grad*. Antal som svarade på frågan var 1 853 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2025.

Att en majoritet uppfattar svängdörrar mellan politik och påverkansbransch som problematiska utgör en viktig bakgrund till stödet för olika former av reglering och transparensförhöjande åtgärder. I det följande analyseras därför hur dessa uppfattningar tar sig uttryck i konkreta policypreferenser.

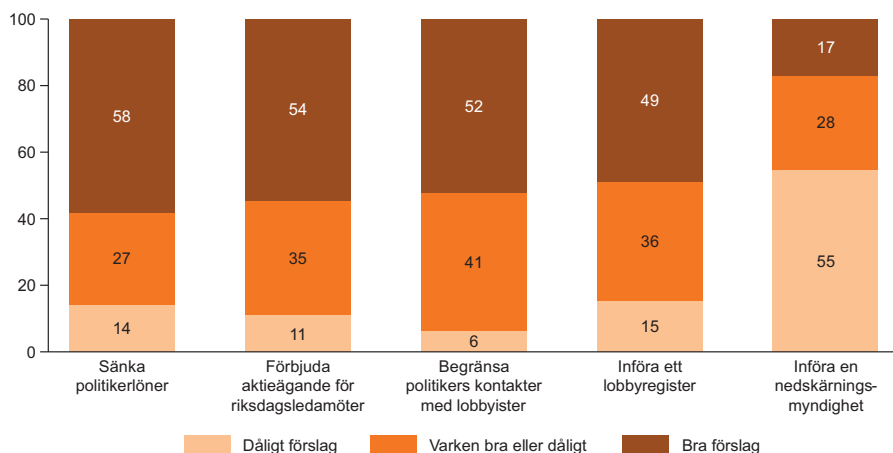
Förslagen kan övergripande delas in i tre typer: åtgärder som syftar till att öka transparensen i politiska kontakter (såsom lobbyregister och begränsningar av kontakter mellan politiker och lobbyister), regleringar som syftar till att minska potentiella intressekonflikter (exempelvis förbud mot aktieinnehav för riksdagsledamöter), samt förslag som rör politikernas ersättningar och den offentliga sektorns resursanvändning. Även frågor om politikernas löner kan förstås i detta sammanhang, då de knyter an till bredare uppfattningar om i vilken utsträckning politiska uppdrag används för egen vinning. Tillsammans fångar dessa tre typer av förslag olika dimensioner av samma grundläggande problematik: relationen mellan offentligt ansvar och privata intressen.

I figur 2 ges en samlad bild av opinionen och visar att tre av de fem förslagen har stöd hos en majoritet av befolkningen, medan ytterligare ett ligger nära

majoritetsnivån. Störst är stödet för sänkta politikerlöner (58 procent) och för att förbjuda riksdagsledamöter att äga aktier (54 procent). Även förslagen om att begränsa politikernas kontakt med lobbyister (52 procent) och att införa ett lobbyregister (49 procent) åtnjuter ett brett stöd. Stödet för denna typ av transparens- och regleringsåtgärder har dessutom ökat över tid. I SOM-undersökningen 2003 uppgick motsvarande andel för att begränsa politikernas kontakter med lobbyister till 39 procent.

Det kan dock påpekas att även om principen om att minska intressekonflikter och stärka transparensen har ett brett stöd är det en ganska stor andel av befolkningen som inte har någon klar uppfattning. Denna osäkerhet framträder ännu tydligare i synen på mer långtgående reformförslag. Förslaget om att inrätta en nedskärningsmyndighet har en betydligt svagare förankring i opinionen. Endast 17 procent bedömer det som ett bra förslag, medan en majoritet (55 procent) anser det vara ett dåligt förslag. Det utpräglade motståndet i opinionen kan möjligen spegla en oro inför vad ett sådant organ skulle innebära i praktiken.

Figur 2 *Inställning till politiska förslag. Andel i procent per svarkategori, 2025 (procent)*

Kommentar: Frågan löd *Vilken är din åsikt om följande förslag?* följt av förslagen som presenteras i figuren. Svarsalternativen var *Mycket bra förslag*, *Ganska bra förslag*, *Varken bra eller dåligt förslag*, *Ganska dåligt förslag* och *Mycket dåligt förslag*. I figuren har *Mycket bra förslag* och *Ganska bra förslag* slagits ihop till en kategori *Bra förslag* och likaså för *Ganska dåligt förslag* och *Mycket dåligt förslag* till kategorin *Dåligt förslag*. Antal som svarade på frågan var mellan 1 703 och 1 778 personer beroende på vilket förslag som avses.

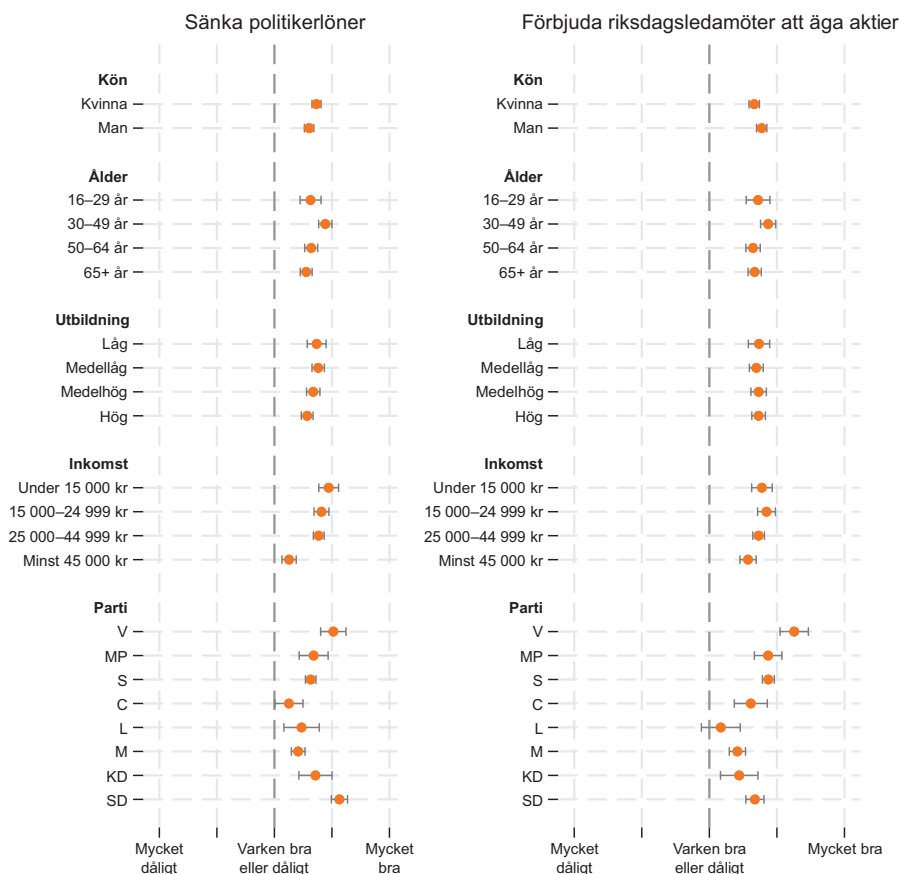
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2025.

För att fördjupa analysen och undersöka i vilken utsträckning uppfattningarna om olika restriktioner varierar mellan olika grupper i befolkningen går vi över till regressionsanalyser. Genom att ta hänsyn till flera bakgrundsfaktorer möjliggör analyserna en mer systematisk prövning av hur exempelvis kön, ålder, utbildning, inkomst och partisympati hänger samman med inställningen till de aktuella förslagen.

Vi börjar med förslagen om att sänka politikernas löner och förbjuda riksdagsledamöter att äga aktier. Figur 3 visar inställningen till dessa två förslag. När det gäller förslaget om sänkta politikerlöner (figur 3, till vänster), framträder ett brett stöd om än med viss variation kopplat till socioekonomiska och politiska skillnader. Samtliga grupper är i genomsnitt positiva, men stödet är starkare bland personer med lägre inkomster, medan höginkomsttagare uppvisar en något mer negativ hållning. Partipolitiskt är stödet relativt brett, med viss förstärkning bland personer till vänster och inom Sverigedemokraterna. Detta tyder på att frågan om politikerlöner delvis fångar upp bredare strömningar av politikermisnöje och krav på återhållsamhet i användningen av offentliga resurser.

En liknande bild framträder gällande förslaget att förbjuda riksdagsledamöter att äga aktier (figur 3, till höger), även om den ideologiska dimensionen här är något mer framträdande. Väljare till vänster uppvisar ett starkare stöd än väljare till höger, vilket ligger i linje med en klassisk vänster–höger-dimension där reglering av ekonomiska intressen och potentiella intressekonflikter ges större vikt till vänster. Samtidigt ligger stödet även bland högerväljare över den neutrala punkten, vilket tyder på att frågan inte är skarpt polariserad utan snarare präglas av ett relativt brett stöd.

Figur 3 Bakgrundsfaktorer och partisympatis betydelse för inställning till politiska förslag, 2025 (Predicerat medelvärde 1–5, konfidensintervall)

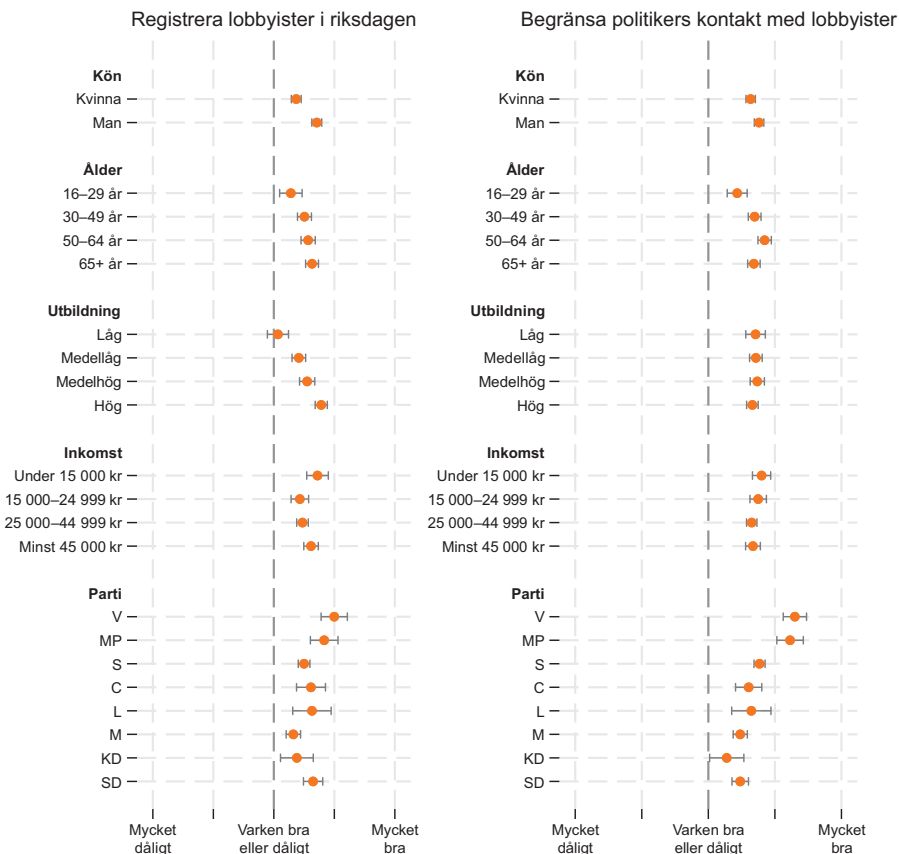
Kommentar: Figuren presenterar predicerade medelvärden genererade av regressionsmodeller för respektive förslag. Frågan löd *Vilken är din åsikt om följande förslag?* följt av förslagen *Minska löner och ersättningar till heltidspolitiker* och *Förbjuda riksdagsledamöter att äga aktier i svenska företag*. Svartalternativen var *Mycket bra förslag*, *Ganska bra förslag*, *Varken bra eller dåligt förslag*, *Ganska dåligt förslag* och *Mycket dåligt förslag*. Antal som svarade på frågan var mellan 1 739 och 1 778 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2025.

I figur 4 redovisas motsvarande analyser för förslagen om att begränsa kontakter med lobbyister och införande av lobbyregister. Här är variationen mellan kön, ålder, utbildning och inkomst genomgående liten. Samtliga grupper placerar sig tydligt på den positiva sidan av skalan och inga skillnader mellan grupperna är statistiskt säkerställda.

Stödet för ökad transparens och reglering av lobbyverksamhet har därmed en bred förankring hos svenska folket och är inte starkt knutet till specifika socioekonomiska positioner. Detsamma gäller för partisympati, även om väljare till vänster tenderar att vara något mer positiva än väljare till höger.

Figur 4 Bakgrundsfaktorer och partisympatis betydelse för inställning till politiska förslag, 2025 (Predicerat medelvärde 1–5, konfidensintervall)

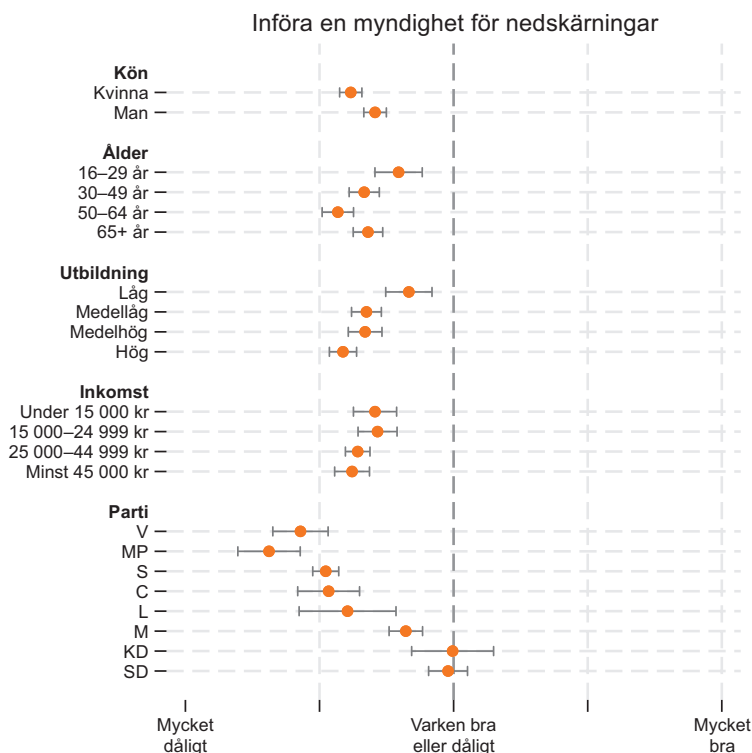
Kommentar: Figuren presenterar predicerade medelvärden genererade av regressionsmodeller för respektive förslag. Frågan löd *Vilken är din åsikt om följande förslag?* följt av förslagen *Registrera lobbyister som verkar i riksdagen* och *Begränsa regeringens och riksdagens kontakter med lobbyister och opinionskonsulter*. Svartalternativen var *Mycket bra förslaget*, *Ganska bra förslaget*, *Varken bra eller dåligt förslaget*, *Ganska dåligt förslaget* och *Mycket dåligt förslaget*. Antal som svarade på frågan var mellan 1 703 och 1 769 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2025.

När det gäller inställningen till en nedskärningsmyndighet finns det en något större variation bland partisympatisörerna. Vi kan i figur 5 notera att väljare till höger, särskilt Kristdemokrater och Sverigedemokrater, är mindre kritiska än vad väljare till vänster är.

Den stora andelen negativa svar i den övergripande fördelningen återspeglas i dessa resultat och tyder på en viss oro inför förslaget innebörd och konsekvenser.

Figur 5 Bakgrundsfaktorer och partisympatis betydelse för inställning till att införa en nedskärningsmyndighet, 2025 (Predicerat medelvärde 1–5, konfidensintervall)

Kommentar: Figuren presenterar predicerade medelvärden genererade av regressionsmodeller för förslaget. Frågan löd *Vilken är din åsikt om följande förslag?* följt av förslaget *Införa en myndighet med uppdrag att kraftigt skära ner i offentlig sektor*. Svartalternativen var *Mycket bra förslag, Ganska bra förslag, Varken bra eller dåligt förslag, Ganska dåligt förslag och Mycket dåligt förslag*. Antal som svarade på frågan var 1 711 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2025.

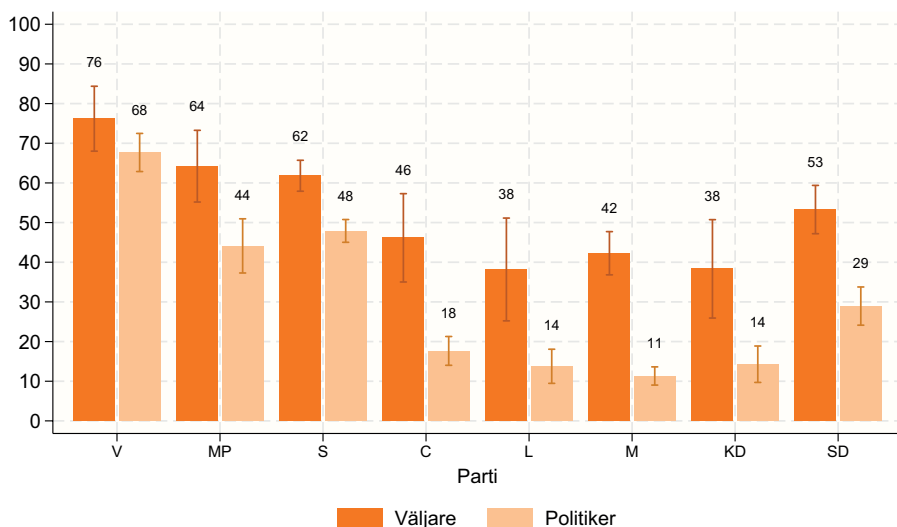
Denna osäkerhet kan också förstås i ljuset av den kritik som riktats mot liknande initiativ, såsom det amerikanska DOGE, där långtgående nedskärningar och omstruktureringar av offentlig verksamhet väckt frågor om konsekvenser för statens kapacitet och samhällsfunktioner. Forskning visar att sådana förändringar kan leda till en gradvis erosion av offentlig kapacitet och därmed försvaga statens förmåga att utforma och implementera politik (Ansell m.fl., 2021).

Avslutningsvis, för en av de studerade frågorna, förbjuda aktieinnehav, finns även möjlighet att sätta väljarnas inställning i relation till motsvarande uppfattningar bland politiska företrädare. Genom data från Politikerpanelen 2025 kan stödet för ett förbud mot riksdagsledamöters aktieinnehav analyseras parallellt mellan väljare och politiker.

Figur 6 visar att stödet för ett förbud mot riksdagsledamöters aktieinnehav genomgående är starkare bland väljare än bland politiker inom samtliga partier. Skillnaderna är dock inte jämnt fördelade längs den politiska skalan. Gapet är särskilt påtagligt inom partier på högersidan, där väljare i betydligt högre grad är positiva till förslaget medan en klart lägre andel av de förtroendevalda delar denna uppfattning. Till vänster är skillnaderna mindre, om än fortfarande tydliga.

Det asymmetriska mönstret är intressant av flera skäl. En möjlig förklaring rör ideologisk kongruens: väljare till höger förväntas i allmänhet ha en mer positiv grundinställning till marknadsekonomiska friheter, inklusive rätten att äga och handla aktier. Att de ändå stöder ett förbud tyder på att förtroendeargumentet väger tyngre än frihetsprincipen när frågan gäller just politiker i ämbete. Det är med andra ord inte en generell reglering av aktiemarknaden väljarna efterfrågar, utan en specifik begränsning kopplad till politikernas potentiella intressekonflikter. I en fråga som politikernas aktieinnehav, där rimligen politikernas egenintressen kan antas vara inblandade, kan en åsiktsmässig polarisering mellan väljare och valda antas vara skadlig. Om förtroendevalda bedöms skydda sina egna intressen framför folkets riskerar det inte bara slå tillbaka på förtroendet för politiker utan kan också på sikt erodera förtroendet för den representativa demokratin.

Figur 6 Andelen väljare och politiker som anser att förslaget "Förbjud riksdagsledamöter att äga aktier i svenska företag" är mycket eller ganska bra uppdelat på parti, 2025 (procent, 95-procentiga konfidensintervall)

Kommentar: Frågan löd *Vilken är din åsikt om följande förslag?* följt av förslaget som presenteras i figuren. Svartalternativen var *Mycket bra förslag*, *Ganska bra förslag*, *Varken bra eller dåligt förslag*, *Ganska dåligt förslag* och *Mycket dåligt förslag*. Figuren visar andel väljare och politiker som svarade *Mycket bra förslag* eller *Ganska bra förslag*. Antal som svarade på frågan var 1 778 väljare och 3 897 politiker. 95-procentiga konfidensintervall markerade i figuren.

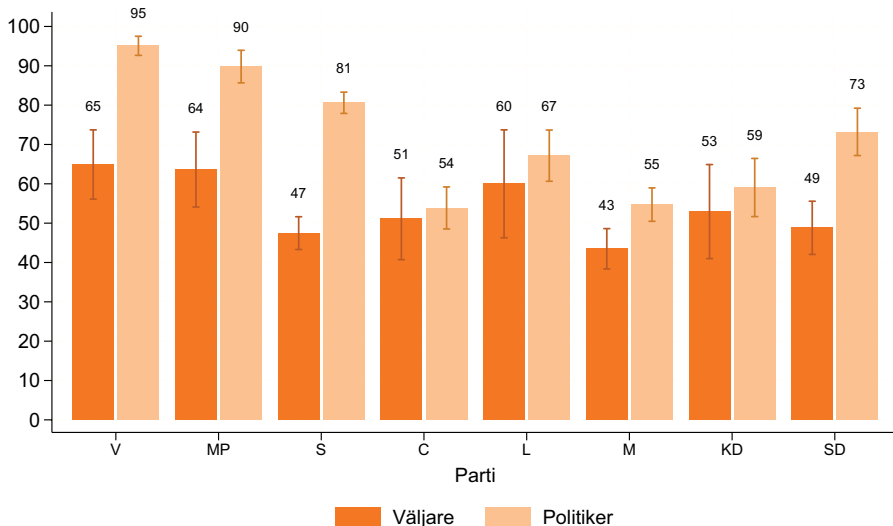
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2025 och Politikerpanelen 2025.

Figur 7 visar ett mönster som skiljer sig markant från vad som framkom i frågan om aktieförbud för riksdagsledamöter. Politiker är genomgående mer positivt inställda till förslaget om att införa ett lobbyregister jämfört med väljarna, vilket gäller samtliga åtta partier. Det mest slående resultatet är den stora klyftan inom Vänsterpartiet och Miljöpartiet, där 95 respektive 90 procent av politikerna ställer sig bakom förslaget, att jämföra med 65 och 64 procent av väljarnas. Bland högerpartierna är stödet lägre men fortfarande en majoritet. Moderaterna uppvisar det lägsta politikerstödet med 55 procent, men även här överstiger politiker väljarnas andel på 43 procent.

En tolkning av detta omvända förhållande är att frågornas olika karaktär spelar roll. Aktieförbudet innebär en direkt inskränkning av politikernas personliga ekonomiska handlingsutrymme, vilket kan förklara ett lägre politikerstöd. Ett lobbyregister riktar sig däremot mot en utomstående aktör, lobbyisterna, och kan av politiker upplevas som ett sätt att stärka den egna legitimiteten utan att begränsa de egna privilegierna. Svarsriktningen kan därför delvis bero på vem som

bär kostnaden för regleringen. Värt att notera är att regeringen dessutom under undersökningsperioden lade fram en proposition om att inrätta ett lobbyregister (Prop.2025/26:258), vilket kan ha påverkat svaren.

Figur 7 Andelen väljare och politiker som anser att förslaget ”Registrera lobbyister som verkar i riksdagen” är mycket eller ganska bra uppdelat på parti, 2025/2026 (procent, 95-procentiga konfidensintervall)

Kommentar: Frågan löd *Vilken är din åsikt om följande förslag?* följt av förslaget som presenteras i figuren. Svarsalternativen var *Mycket bra förslag*, *Ganska bra förslag*, *Varken bra eller dåligt förslag*, *Ganska dåligt förslag* och *Mycket dåligt förslag*. Figuren visar andel väljare och politiker som svarade *Mycket bra förslag* eller *Ganska bra förslag*. Antal som svarade på frågan var 1 769 väljare och 2 952 politiker. 95-procentiga konfidensintervall markerade i figuren.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2025 och Politikerpanelen 2026.

Misstro utan konflikt

Relationen mellan politiska beslutsfattare och organiserade intressen har under senare år blivit en alltmer central fråga i den politiska debatten, inte minst i ljuset av återkommande diskussioner om svängdörrar i politiken. Mot denna bakgrund ger resultaten i kapitlet en tydlig bild av hur denna problematik uppfattas i den svenska väljarkåren.

Resultaten pekar på att stödet för reformer som syftar till att öka insyn, begränsa intressekonflikter och främja ekonomisk återhållsamhet bland politiska företrädare är genomgående högt och uppvisar en låg grad av polarisering. Dessa frågor skär

tvärs igenom såväl sociodemografiska grupper som partipolitiska skiljelinjer och framstår därmed i hög grad som konsensusfrågor snarare än som konfliktlinjer i den traditionella vänster–höger-dimensionen. Det finns ett utbrett missnöje med hur samspelet mellan politik och särintressen uppfattas fungera i dag.

Samtidigt är det viktigt att notera den relativt stora andel väljare som intar en mellanposition eller saknar en tydlig uppfattning i flera av frågorna. Detta tyder på att opinionen ännu inte är fullt ut formad. Sammantaget pekar detta på att stödet är starkt för åtgärder som tydligt riktar in sig på transparens och intressekonflikter, medan uppfattningarna är mer osäkra när förslagen rör institutionella förändringar vars konsekvenser är mindre tydliga.

En ytterligare implikation av resultaten är att frågor om relationen mellan politik och särintressen uppvisar egenskaper som ofta förknippas med det som i forskningen brukar benämnas valensfrågor, det vill säga ett brett stöd och låg grad av polarisering. Det innebär att de inte är starkt knutna till etablerade ideologiska skiljelinjer, vilket gör dem potentiellt mottagliga för olika politiska tolkningar och mobiliseringsstrategier.

Samtidigt kan resultaten också förstås i relation till hur reglering och ansvarsutkrävande ser ut i andra samhällssektorer. I delar av näringslivet finns i dag relativt omfattande regelverk kring jäv, insyn och bolagsstyrning, där överträdelse kan få tydliga konsekvenser. Mot denna bakgrund kan det framstå som att motsvarande reglering i politiken är mindre utvecklad eller mindre tydlig, särskilt utanför de högsta politiska nivåerna där formella karensregler finns.

En möjlig tolkning är att väljarnas stöd för åtgärder som ökar transparensen och begränsar intressekonflikter speglar en uppfattning om att politikens regelverk inte fullt ut motsvarar de krav som ställs i andra delar av samhället. Detta kan bidra till en bred kritik mot samspelet mellan politik och organiserade intressen.

I den mån dessa frågor formuleras i termer av en motsättning mellan medborgare och politiska eliter kan därmed knytas till bredare strömningar av kritik mot politiska eliter. Det innebär att frågorna rymmer en kritisk potential som i hög grad står öppen för politisk mobilisering. I ett sådant läge kan dessa frågor artikuleras i slagkraftiga termer, exempelvis genom en slogan av typen ”torrlägg träsket!”.

Not

¹ Politikerpanelen är en webbpanel bestående av ca 4 500 svenska politiker på kommunal, regional och nationell nivå, som några gånger per år svarar på frågor om det svenska samhället.

Referenser

- Affärsvärlden. (2025). *Billström blir lobbyist – går till drönarstartup*. <https://www.affarsvarlden.se/artikel/billstrom-blir-lobbyist-gar-till-dronarstartup>
- Allern, S., & Pollack, E. (2018). *Svängdörrarnas förlovade land: Lobbyismens betydelse för klassambällets eliter*. Katalys no. 46. <https://www.katalys.se/wp-content/uploads/2018/02/No-7.-Sv%C3%A4ngd%C3%B6rrarnas-f%C3%B6rlovade-land.pdf>
- Ansell, C. K., Comfort, L., Keller, A., LaPorte, T., & Schulman, P. (2021). The loss of capacity in public organizations: A public administration challenge. *Perspectives on Public Management and Governance*, 4(1), 24–29.
- Avoimuusrekisteri. (u.å.). *Presentation av öppenhetsregistret*. <https://www.avoimuusrekisteri.fi/sv/perustietoa/avoimuusrekisterin-esittely>
- Council of Europe. (2025). *Sweden: Publication of the fifth round second compliance report*. <https://www.coe.int/en/web/grecol/-/sweden-publication-of-the-fifth-round-second-compliance-report>
- Dagens Opinion. (2025b). *Precis kritiserar förslaget om lobbyregister*. <https://dagensopinion.se/artikel/precis-kritiserar-forslaget-om-lobbyregister/>
- EUR-Lex. (u.å.). *Lobbying regulation: The EU mandatory transparency register*. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/lobbying-regulation-the-eu-mandatory-transparency-register.html>
- Gripenberg, P. (2025). *Snart kan lobbyister tvingas redovisa politisk påverkan*. Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/sverige/snart-kan-lobbyister-tvingas-redovisa-politisk-paverkan/>
- Klenell, J. (2024). *Bananrepubliken Sverige: Hur politiker, välfärdskapitalister och pr-byråer utarmar demokratin*. Natur & Kultur.
- Ohlsson, P. (2012). *Ekman: Sveriges statsminister 1930–1932*. Bonnier.
- Ohlsson, P. (2014). *Svensk politik*. Historisk Media.
- Peters, B. G. (2018). *The politics of bureaucracy: An introduction to comparative public administration*. Routledge.
- Price, A. (2025). *Precis varnar för administrativt kaos runt lobbyregister*. Resumé. <https://www.resume.se/kommunikation/pr/precis-varnar-for-administrativt-kaos-runt-lobbyregister/>
- Prop. 2025/26:258. *Ökad insyn i politiska processer*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2026/04/prop.-202526258>
- Regeringen. (2018). *Lag (2018:676) om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan verksamhet*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2018676-om-restriktioner-vid-statsrads_sfs-2018-676
- Regeringen. (2023). *En parlamentarisk kommitté tillsatts med uppdraget att utreda förstärkt insyn i finansiering av partier*. <https://regeringen.se/pressmeddelanden/2023/06/en-parlamentarisk-kommitte-tillsatts-med-uppdraget-att-utreda-forstarkt-insyn-i-finansiering-av-partier/>

- Regeringen. (2026). *Ny lagstiftning ska öka insynen i politiska processer*. <https://regeringen.se/pressmeddelanden/2026/03/ny-lagstiftning-ska-oka-insynen-i-politiska-processer/>
- Sadikovic, A. (2022a). *Här är de tidigare lobbyisterna som intagit Regeringskansliet*. Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/sverige/har-ar-de-tidigare-lobbyisterna-som-intagit-regeringskansliet/>
- Svallfors, S., Garsten, C., & Rothstein, B. (2015). *Makt utan mandat: De policy-professionella i svensk politik*. Dialogos.
- Svenska Dagbladet. (2007). *Göran Persson blir pr-konsult*. <https://www.svd.se/a/1810db7f-f1c5-3a3b-ad7e-24b534a40f06/goran-persson-bilir-pr-konsult>
- Svenska Dagbladet. (2026). *Dambergers löfte: Staten ska sluta slösa pengar*. <https://www.svd.se/a/QJ7MXq/mikael-damberg-s-lofte-fran-socialdemokraterna-krafttag-mot-skattesloseri>
- Sveriges Radio. (2025a). *Efter Ekots avslöjanden om aktieaffärer – nya riktlinjer för ministrar*. <https://www.sverigesradio.se/artikel/efter-ekots-avslojanden-om-aktieaffarer-nya-riktlinjer-for-ministrar>
- Sveriges Radio. (2025b). *Ministern köpte försvarsaktier när Sverige förhandlade om miljardaffär*. <https://www.sverigesradio.se/artikel/ministern-kopte-forsvarsaktier-nar-sverige-forhandlade-om-miljardaffar>

